

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitvlaria Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Capitulare tertium anni DCCCXII. sive capitula de justitiis infra patriam
faciendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

honorem suum & beneficium perdat.

De non cogendo bibere in hoste.

Ibid. 72. VI. Ut in hoste nemo parem suum vel quemlibet alterum hominem bibere roget. Et quicumque in exercitu ebrius inventus fuerit, ita excommunicetur ut in bibendo sola aqua utatur quousque se male fecisse cognoscat.

De vassis adhuc in palatio servientibus & tamen beneficia habentibus.

Ibid. 73. VII. De vassis dominicis qui adhuc intra casam serviunt, & tamen beneficia habere noscuntur, statum est ut quicumque ex eis cum Domino Imperatore domi remanserint, vassallos suos casatos secum non retineant, sed cum Comite cuius pagenses sunt ire permittant.

De preparatione ad hostem secundum antiquam consuetudinem.

Ibid. 74. VIII. Constitutum est ut secundum antiquam consuetudinem preparatio ad hostem faciendam indicaretur & servaretur, id est, victualia de marcha ad tres menses & arma atque vestimenta ita observari placuit ut his qui de Rheno ad Ligere pergunt, de Ligere initium victus sui computetur. Hi vero qui de Ligere ad Rhenum iter faciunt, de Rheno tres mensium victualia habenda esse dinoscant. Qui autem trans Rhenum & per Saxoniam pergunt, ad Libiam marcham esse sciant. Et qui trans Ligere manent, atque Hispaniam proficisci debent, montes Pyrenæos marcham sibi esse cognoscant.

De his qui absque licentia Imperatoris domi remanent & in hostem non pergunt.

IX. Quicumque liber homo inventus fuerit anno presente cum seniore suo in hoste non fuisse, plenum heribannum persolvere cogatur. Et si senior vel Comes illius eum domi dimisit, ipse pro eo eundem heribannum persolvat. Et tor heribanni ab eo exigantur quot homines domi dimisit. Et quia anno presente univique seniori duos homines domi dimittere concessimus, illos volumus ut Missis nostris ostendant, quia his tantummodo heribannum concedimus.

De hoc ut non nisi permissione regali brunia vel gladius homini extraneo à quolibet datur aut vendatur.

X. Constitutum est ut neque Episcopi, neque Abbates, neque Abbatissa, vel quilibet rector Ecclesie, bruniam vel gladios sine nostro permisso cuilibet homini extraneo aut dare aut venundare presumat, nisi tantum vassallis suis. Et si evenit ut in qualibet Ecclesia vel sancto loco plures brunias habeat quam ad homines rectores ejusdem Ecclesie sufficient, tunc Principem idem rector Ecclesie interroget quid de his fieri precipiat.

De navigio mittendo.

XI. Ut quodcumque navigium mittere volumus, ipsi seniores in ipsis navibus pergant, & ad hoc sint preparati.

CAPITVLARE TERTIVM ANNI DCCCXII.

Nunc primùm editum ex iisdem codicibus MSS.

ITEM CAPITVLA QVÆ PRO IVSTITIIS INFRA
PATRIAM FACIENDIS CONSTITVTA SVNT.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. **D**E causarum & litium terminis.
2. De Episcopis, Comitibus, & potentioribus, si causam inter se habuerint.
3. De testibus ad rem quamlibet discutendam eligendis.
4. De placito Centenarij.
5. De inquisitione & descriptione cuiusvisque Milli in suo missatico.
6. De beneficiis, qualiter condicenda sint.
7. De beneficiis Episcoporum, Abbatum, & reliquorum, & de fisis regalibus describendis.

8. De

8. De legationibus propter iustitias, quo tempore exercentur.
9. De iustione dominica in quolibet missatico non adimpleta.
10. De censu regali inquirendo.
11. De rebus de quibus census ad partem Regis exire solebat.
12. De placito à Missis dominicis Comitibus notum faciendis.
13. De fidelitate Regi promittenda.

INCIPIVNT SVPRASCRIPTA CAPITVLA ET EORVM TEXTVS.

De caufarum & litium terminis.

111. 76. I. DE termino caufarum & litium statuimus ut ex quo bonæ memoriæ Domnus Pippinus Rex obiit, & nos regnare cepimus, causæ vel lites inter pares factæ atque exortæ discutiantur & congruo sibi iudicio terminentur. Prius verò, id est, ante obitum prædicti Domni Pippini Regis, causæ commissæ, vel omnino non moveantur, vel salvæ usque ad interrogationem nostram referentur.

De Episcopis, Comitibus, & potentioribus, si causam inter se habuerint.

Ibid. 77. II. Ut Episcopi, Abbates, Comites, & potentiores quique, si causam inter se habuerint, ac se pacificare noluerint, ad nostram jubeantur venire præsentiam, neque illorum contentio aliubi finiatur, neque propter hoc pauperum & minus potentium iustitiæ remaneant. Neque Comes palatii nostri potentiores causas sine nostra iustione finire præsumat, sed tantum ad pauperum & minus potentium iustitias faciendas sibi sciat esse vacandum.

De testibus ad rem quamlibet discutendam eligendis.

Ibid. 78. III. Ut quodcumque testes ad rem quamlibet discutendam querendi atque eligendi sunt, à Missis nostris & à Comite in cujus ministerio de rebus qualibuscunque agendum est tales eligantur quales optimi in ipso pago inveniri possunt. Et non liceat litigatores per plurima falso testes adducere, sicut hæcenus fieri solebant.

De placito Centenarij.

Ibid. 79. IV. Ut nullus homo in placito Centenarij neque ad mortem neque ad libertatem suam amittendam aut ad res reddendas vel mancipia judicetur. Sed ista aut in præsentia Comitis vel Missorum nostrorum judicentur.

De inquisitione & descriptione uniuscujusque Missi in suo missatico.

Ibid. 80. V. Ut Missi nostri diligenter inquireant & describere faciant uniuscujusque in missatico quid uniuscujusque de beneficio ha-

beat, vel quot homines casatos in ipso beneficio.

De beneficiis, qualiter condicla sint.

VI. Quomodo eadem beneficia condicla sunt, aut quis de beneficio suo alodem comparavit vel struxit.

De beneficiis Episcoporum, Abbatum, & reliquorum, & de fisci regalibus describendis.

VII. Ut non solum beneficia Episcoporum, Abbatum, Abbatissarum, atque Comitum, sive Vassallorum nostrorum, sed etiam nostri fisci describantur, ut scire possimus quantum etiam de nostra in uniuscujusque legatione habeamus.

De legationibus propter iustitias, quo tempore exercentur.

VIII. Volumus, propter iustitias quæ usque modo de parte Comitum remanserunt, quatuor tantum mensibus in anno Missi nostri legationes nostras exerceant, in hyeme Ianuario, in verno Aprili, in æstate Julio, in autumno Octobrio. Ceteris verò mensibus uniuscujusque Comitum placitum suum habeat & iustitias faciat. Missi autem nostri quater in anno mense & in quatuor locis habeant placita sua cum illis Comitibus quibus congruum fuerit ut ad eum locum possint convenire.

De iustione dominica in quolibet missatico non adimpleta.

IX. Ut quicquid ille Missus in illo missatico aliter factum invenerit quam nostra sit iustio, non solum illud emendare jubeat, sed etiam ad nos ipsam rem, qualiter ab eo inventa est, deferat.

De censu regali inquirendo.

X. Ut Missi nostri census nostros diligenter perquirant, undecumque antiquitus venire ad partem Regis solebant. Similiter & freda. Et nobis renunciant, ut nos ordinemus quid de his in futurum fieri debeat.

De rebus de quibus census ad partem Regis exire solebat.

XI. Ut de rebus unde census ad partem Regis exire solebat, si ad aliquam Ecclesiam traditæ sunt, aut tradantur propriis heredibus, aut qui eas retinuerit, vel illum censum persolvat.

*De placitis à Missis dominicis Comitibus
notam faciendis.*

Ibid. 87. XII. Ut unusquisque Missorum no-
strorum in placito suo notum faciat Comi-
tibus qui ad ejus missaticum pertinent ut
in illis mensibus quibus ille legationem
suam non exercet conveniant inter se &
communia placita faciant tam ad latrones
distringendos quam ad ceteras justitias fa-
ciendas.

De fidelitate Regi promittenda.

XIII. Ut Missi nostri populum no-
strum iterum nobis fidelitatem promittere
faciant secundum consuetudinem jamdu-
dum ordinatam. Et ipsi aperiant & inter-
pretentur illis hominibus qualiter ipsam
sacramentum & fidelitatem erga nos ser-
vare debeant. Ibid. 11.

PRÆCEPTUM

Pro Hispanis qui in regnum Karoli confugerant.

Nunc primum editum ex archivo Archiepiscopi Narbonensis.

Hoc est præceptum concessionis atque donationis quam fecit
Karolus Imperator profugis Hispanis.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus
sancti. Karolus serenissimus Augustus,
à Deo coronatus, magnus, pacificus Im-
perator, Romanum gubernans imperium,
qui & per misericordiam Dei Rex Fran-
corum & Longobardorum, Beranæ, Gau-
celino, Gisclafredo, Odiloni, Ermengario,
Ademaro, Laibulfo, & Erlino Co-
mitibus. Notum sit vobis quia isti Hispani
de vestra ministeria, Martinus Presbyter,
Iohannes, Quintila, Calapodius, Añina-
rius, Egila, Stephanus, Rebellis, Ofilo,
Atila, Fredemirus, Amabilis, Christia-
nus, Elpericus, Homodei, Iacetus, El-
perandei, item Stephanus, Zoleiman, Mar-
chatellus, Teodaldus, Paraparius, Go-
mis, Castellanus, Ardaricus, Wasco,
Wigifus, Witericus, Ranoidus, Sunie-
fredus, Amancio, Cazerellus, Lango-
bardus, Zate milites, Odefindus, Wal-
da, Roncariolus, Mauro, Pascales, Sim-
plicio, Gabinius, Solomo Presbyter, ad
nos venientes suggesterunt quod multas
oppressiones sustineant de parte vestra &
juniorum vestrorum. Et dixerunt quod
aliqui pagenses fiscum nostrum sibi alter
alterius testificant ad eorum propieta-
tem, & eos exinde expellant contra justitiam,
& tollant nostram vestituram,
quam per triginta annos seu amplius ve-
stiti fuimus, & ipsi per nostrum donitum
de eremo per nostram datam licentiam

retraxerunt. Dicunt etiam quod aliquas
villas, quas ipsi laboraverunt, laboratas
illis eis abstractas habeatis, & beboranias
illis superponatis & faiones, qui per forcia
super eos exactant. Quamobrem iussimus
Iohanne Archiepiscopo Misso nostro ut
ad dilectum filium nostrum Ludovicum
Regem veniret, & hanc causam ei per
ordinem recitaret. Et mandavimus illi ut
tempore opportuno illuc veniens, & vos
in ejus presentiam venientes, ordinare fa-
ciat quomodo aut qualiter ipsi Hispani vi-
vere debeant. Propterea has litteras fieri
præcepimus atque demandamus, ut ne-
que vos neque juniores vestri memoratos
Hispanos nostros, qui ad nostram fiduciam
de Hispania venientes, per nostram da-
tam licentiam erema loca sibi ad labori-
candum propriserunt, & laboratas habe-
re videntur, nullum censum superponere
præsumatis, neque ad proprium facere
permittatis, sed quoad usque illi fideles
nobis aut filiis nostris fuerint, quod per
triginta annos habuerunt per aprisionem
quieti possideant & illi & posteritas eorum,
& vos conservare debeatis. Et quicquid
contra justitiam eis vos aut juniores vestri
factum habetis, aut si aliquid eis injustè
abstulistis, omnia in loco restituere facia-
tis, sicuti gratiam Dei & nostram vultis
habere propitiam. Et ut certius credatis,
de anulo nostro subter sigillari iussimus.